

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. СТАНОВЛЕННЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ АНТРОПОЛОГІЇ

**Лекція 2. К.Д. Ушинський -
основоположник педагогічної
антропології.**

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Аносов І. П. Педагогічна антропологія: Навч. посіб. / І. П. Аносов / Мелітопольський держ. пед. ун-т. — К. : Твім інтер, 2005. — 264 с.
2. Аносов І. П. Сучасний освітній простір: антропологічний аспект. Монографія / І. П. Аносов. — К.: Твім інтер, 2003. — 391 с.
3. Батлина Л.В. Основи людинознавства. Людина в цілому : навч. посібник / Л.В. Батліна. - К. : КНТ, 2008. — 329 с.
4. Возняк А.Б. Педагогічна антропологія : навч. посіб. / А.Б.Возняк ; Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. Івана Франка. - Дрогобич : РВВ Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. Івана Франка, 2011. — 190 с.
5. Дровозюк Л. М. Костянтин Дмитрович Ушинський: біля основ наукової педагогіки й народної школи / Л. М. Дровозюк. — К. : Простір, 2008. — 64 с.
6. Ушинский К.Д. Педагогическая антропология: Человек как предмет воспитания. Опыт педагогической антропологии/ К.Д. Ушинский; Сост. и отв. ред., авт. ст., коммент. и примеч. Э.Д. Днепров. — М.: Издательство УРАО. — (Новая педагогическая библиотека).— 2002. — 496 с.
7. Ушинский К. Д. Человек как предмет воспитания: опыт пед. антропологи / К. Д. Ушинский . — М. : ФАИР-ПРЕСС; Гранд, 2004. — 575 с.

ПЛАН

1. Праця К.Д. Ушинського «Людина як предмет виховання. Досвід педагогічної антропології».
2. Предмет педагогічної антропології в трактуванні К.Д. Ушинського. Основні поняття теорії К.Д.Ушинського - тіло, душа і дух.
3. Педагогіка за К. Д. Ушинським як мистецтво
4. Вимоги К. Д. Ушинського до педагога. Специфіка підготовки народного вчителя. Внесок К.Д. Ушинського в теорію виховання та освіти.

1. Праця К.Д. Ушинського «Людина як предмет виховання. Досвід педагогічної антропології».

У часи К.Д. Ушинського педагогіка не була науково розроблена, не виходила за межі педагогічних настанов і рецептів, а її фундамент (психологія) був на стадії розвитку. У своїй праці «Людина як предмет виховання» педагог прагнув поставити педагогіку на фізіологічний, психологічний, філософський, соціально-історичний ґрунт. Досвід педагогічної антропології К. Ушинського дозволив йому окреслити коло проблем і дати можливе для того часу їх рішення.

ПРАЦЯ К.Д.УШИНСЬКОГО «ЛЮДИНА ЯК ПРЕДМЕТ ВИХОВАННЯ»

Перший том праці присвячено аналізу психофізичних основ пізнавальної діяльності, результати якого є підставою для формулювання дидактичних висновків. Педагогічна антропологія, на думку вченого, має починатися з фізіології та гігієни, з дослідження фактів та чинників, що характеризують нормальний розвиток людського організму.

У другому томі розкриваються психофізіологічні особливості емоційної та вольової сфер людини, що суттєво впливають на організацію та зміст виховання. К.Д. Ушинський розглядає “процеси душевних почуттів” (подив, допитливість, горе, радість тощо).

У третьому томі педагог мав намір викласти педагогічні правила, що витікають з аналізу законів психофізичної діяльності. Однак передчасна смерть педагога залишила ці наміри не реалізованими.

2. ПРЕДМЕТ ПЕДАГОГІЧНОЇ АНТРОПОЛОГІЇ В ТРАКТУВАННІ К.Д. УШИНСЬКОГО. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТЕОРІЇ К.Д. УШИНСЬКОГО - ТІЛО, ДУША І ДУХ

К. Д. Ушинський визначає суть виховання через ключові поняття «розвиток» і «організм». Він пише: «Слово «виховання» відноситься не до однієї людини, але також до тварин і рослин, а рівно історичним суспільствам, племенам і народам, тобто до організмів всякого роду, і виховувати, у величезному сенсі слова, значить, сприяти розвитку якого - небудь організму за допомогою властивої йому їжі, мінеральної або духовної».

Поняття «організм» і «розвиток», на думку педагога, є основними при з'ясуванні суті процесу виховання, тому необхідне їх осмислення і ясне розуміння.

К. Д. Ушинський як основне поняття педагогічної антропології бере поняття організму як цілісної системи, що розвивається, і використовує його в своїх психофізіологічних, психологічних, філософських педагогічних побудовах.

Розуміння людини як складної, цілісної і такої, що розвивається системи виявилось надзвичайно цінним при створенні і педагогічної системи К. Д. Ушинського, оскільки це дозволило йому використовувати дані наукових досліджень як основу педагогічної теорії, сформулювати основні цілі і завдання педагогіки і розробити прогресивні і ефективні методи виховання і освіти.

3. ПЕДАГОГІКА ЗА К. Д. УШИНСЬКИМ ЯК МИСТЕЦТВО

ЗМІСТ ПЕДАГОГІКИ ЯК НАУКИ ВКЛЮЧАЄ ПОГЛЯДИ НА ПИТАННЯ

- ✓ закономірності психофізичного розвитку особистості;
- ✓ мета виховання;
- ✓ зміст освіти;
- ✓ методи навчання і виховання;
- ✓ роль учителя, школи, сім`ї, держави у вихованні.

Мистецтво виховання, стверджував педагог, має бути теоретично осмисленим, науково обґрунтованим.

Вихователь мусить поєднувати теорію виховання з виховною практикою, осмислювати в світлі теорій власний досвід, піддавати його науковому аналізу й узагальненню.

Значну допомогу в цьому надає психологія. К. Д. Ушинський був переконаний, що знання вихователем природи дитини, її психології має вирішальне значення для розробки раціональних методів виховання.

**4. Вимоги К.Д. Ушинського до педагога.
Специфіка підготовки народного вчителя.
Внесок К.Д. Ушинського в теорію виховання та
освіти.**

У статті «Три елементи школи» (1857 р) К. Ушинський виділив такі найвпливовіші виховні сили: адміністрацію закладу, вихователів та вчителів. Він переконливо доводить, що коли "вихователь як за освітою, так і за характером своїм відповідає високому покликанню педагога, то заклад у його руках швидко може досягти довершеності".

Костянтин Дмитрович стверджував, що вчитель не виконає свого обов'язку, якщо буде лише викладачем предмету і не буде вихователем.

Знання, вважав він, далеко не складають головного достоїнства викладача навчального закладу. Головне, щоб гімназичний викладач умів виховувати учнів своїм предметом.

К.Д. Ушинський наголошував на всебічній підготовці вчителя, щоб він мав пізнання не лише в законі Божому, граматиці, арифметиці, географії та історії, але й у природничих науках, медицині, сільському господарстві; окрім того, вчитель має вміти добре писати, малювати, креслити, читати ясно і виразно і, якщо можливо, навіть співати.

Центральне місце серед цих наук він відводить рідній мові, бо цей предмет входить в усі інші предмети і вбирає в себе їхні результати.

Великий педагог у зв'язку з цим запропонував при семінаріях створити спеціальні зразкові школи як базу для педагогічної практики. Одночасно до учительських семінарій він рекомендував прикріпити кілька рядових народних шкіл.

К.Д. Ушинським сформульовано завдання педагогічної практики і розроблено її зміст.

Отже, педагогічна антропологія пройшла довгий шлях становлення та розвитку, що характеризувався наявністю як етапів бурхливого її розвитку, так і періодами забуття.

Основоположником вітчизняної педагогічної антропології є К.Д.Ушинський, який вважав її фундаментом педагогіки.

Спираючись на ідею педагогічної антропології, К.Д.Ушинський обґрунтував нову методологічну позицію, що визначила новий підхід до виховання на принципі необхідності вивчення людини як обов'язкової умови її виховання.

